

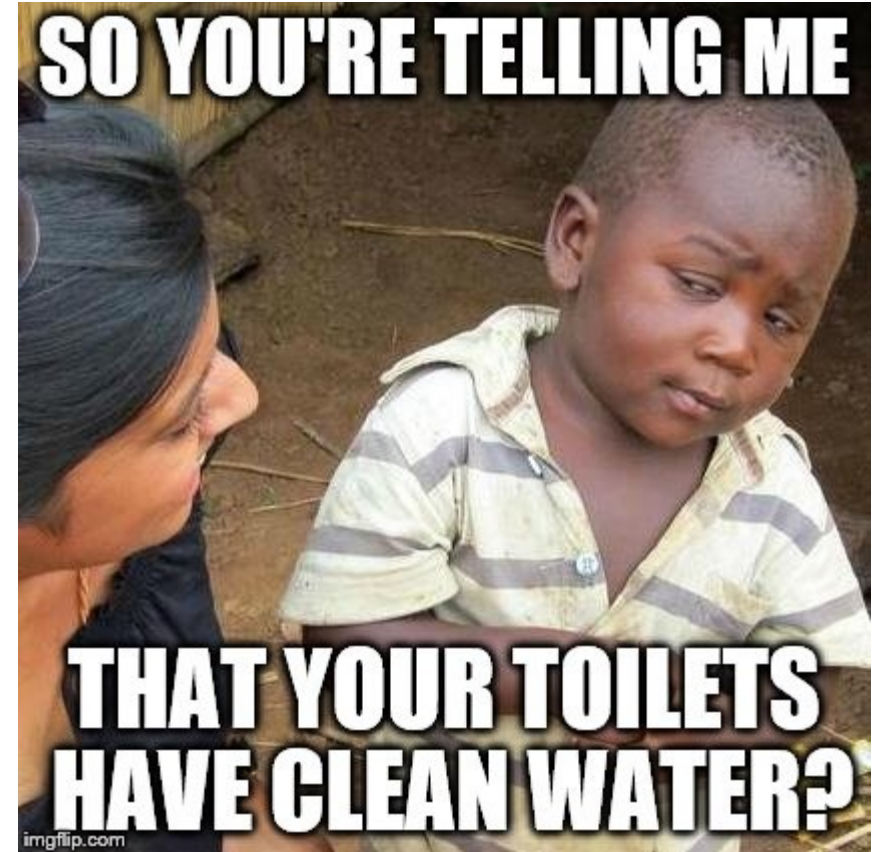
Ochrana vod a vodních zdrojů

JUDr. Jiří Vodička, Ph.D.

26. 3. 2024

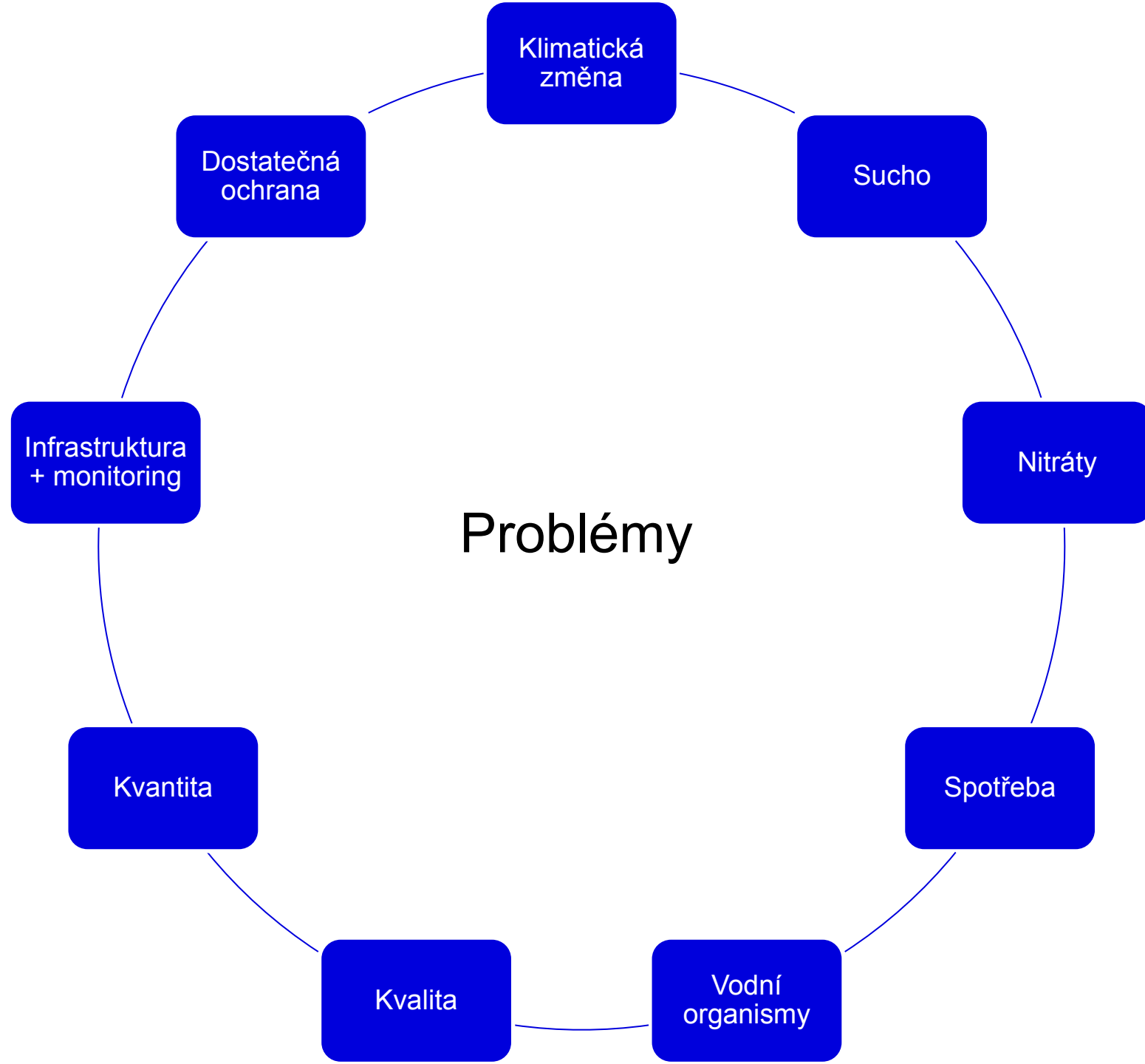
Osnova

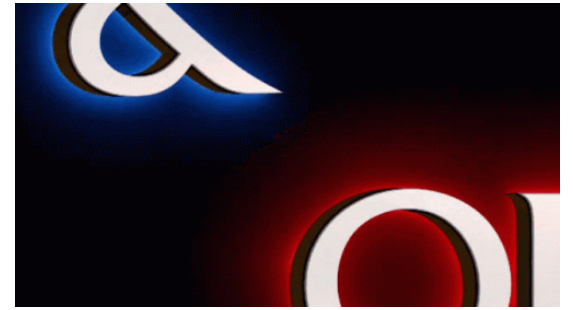
- Východiska ochrany
- Prameny právní úpravy
- Základní pojmy
- Právní nástroje
- Další instituty
- Přesahy do jiných zákonů

Východiska ochrany vod a vodních zdrojů

- Zdroj života, omezený zdroj, složka životního prostředí
- Cílem je zajistit dostatečnou kvalitu a kvantitu
- Návaznost na ochranu lidského zdraví
- 22. 3. Světový den vody (<https://www.worldwaterday.org/>)

Prameny právní úpravy

Právní prameny – mezinárodní

- Úmluva o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer z roku 1992 + Protokol o vodě a zdraví
 - prosazování Úmluvy o vodách a jejích aktivit a konzultační služby
 - integrované řízení vodních zdrojů a souvisejících ekosystémů
 - monitoring a hodnocení
 - voda a lidské zdraví
- Bilaterální dohody ČR x Sousední státy
- Dohoda o rybolovu ve vodách Dunaje (1958)
- Úmluva o pobřežních vodách a pásmu přilehlém (1958)
- High Seas Treaty (2023)

- OSN – 6. rozvojový cíl (Clean water and sanitation)

Předpis	Plný název	Dokument
2007/60/ES	Směrnice 2007/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik	
2455/2001/ES	Rozhodnutí 2455/2001/EC Evropského parlamentu a Rady ustanovující seznam prioritních látek v oblasti vodní politiky a pozměňující směrnici 2000/60/EC	
2000/60/ES	Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky	
2000/60/ES (CZ/EN)	Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dvojazyčná verze; pracovní překlad)	
98/83/ES	Směrnice Rady ze 3. listopadu 1998 o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu	
97/825/ES	Rozhodnutí Rady z 24. listopadu 1997 o uzavření Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje	
96/61/ES	Směrnice rady z 24. září 1996 o sdružené prevenci a řízení znečištění	
95/337/ES	Rozhodnutí Komise z 25. července 1995 měnící Rozhodnutí 92/446/EHS z 27. července 1992 o dotaznících ke Směrnicím v oblasti vody	
95/308/ES	Rozhodnutí Rady z 24. července 1995 o schválení, jménem Unie, Úmluvy o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer	
93/481/EHS	Rozhodnutí Komise z 28. července 1993 o formulářích pro předkládání národních programů podle článku 17 Směrnice Rady 91/271/EHS	
93/114/EHS	Rozhodnutí Rady z 15. února 1993 o uzavření Protokolu k Úmluvě z 8. října 1990 mezi vládami Spolkové republiky Německa a České a Slovenské federativní republiky a Evropským hospodářským společenstvím o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe	
92/446/EHS	Rozhodnutí Komise z 27. července 1992 o dotaznících ke Směrnicím v oblasti vody	
91/676/EHS	Směrnice Rady z 12. prosince 1991 k ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů	
91/598/EHS	Rozhodnutí Rady z 18. listopadu 1991 o uzavření Úmluvy o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe	
91/271/EHS	Směrnice Rady z 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod	
90/415/EHS	Směrnice Rady z 27. července 1990 měnící Přílohu II Směrnice 86/280/EHS o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění určitých nebezpečných látek, obsažených v Seznamu I Přílohy Směrnice 76/464/EHS	
90/2/EHS	Rozhodnutí Komise ze 14. prosince 1989 měnící Přílohu I Rozhodnutí Rady 77/795/EHS z 12. prosince 1977 ustavující společný postup pro výměnu informací o jakosti povrchových sladkých vod ve Společenství	
88/347/EHS	Směrnice Rady z 16. června 1988 měnící Přílohu II Směrnice 86/280/EHS o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění určitých nebezpečných látek, obsažených v Seznamu I Přílohy Směrnice 76/464/EHS	
88/346/EHS	Rozhodnutí Rady z 16. června 1988 měnící Rozhodnutí 86/85/EHS ustavující informační systém Společenství pro řízení a snižování znečištění moří způsobeném úniky uhlovodíků a jiných škodlivých látek	

Právní prameny – ČR

- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) + prováděcí předpisy
- Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích
- Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích

- Zákon č. 44/1988 Sb., horní zákon
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě
- Zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Zákon č. 164/2001 Sb., lázeňský zákon
- Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy

Právní prameny – ČR

- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
 - Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
 - Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech
 - Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství
 - Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií

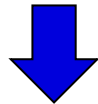
 - Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
 - Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci
 - Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon
 - Zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném environmentálním stanovisku

 - Krizové zákony
 - Občanský zákoník
 - Přestupkový zákon
 - Správní řád
 - Trestní zákon
- + ústavní zakotvení

Ústavní zakotvení – návrhy

- Návrh MŽP ze dne 1.11.2022, čj. 190/23, novelizace čl. 7 Ústavy
 - Sněmovní tisk 497/0
 - Prošlo 1. čtením, momentálně ve výborech

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů, zejména vody a půdy, a o ochranu životního prostředí.

Základní pojmy

Obecné cíle ochrany

- **Cílem ochrany vod** je: „dobrá stav povrchových a podzemních vod“
 - Dobrým stavem povrchových vod se rozumí takový stav útvaru povrchové vody, kdy je jeho ekologický i chemický stav přinejmenším dobrý.
 - Dobrým stavem podzemních vod se rozumí takový stav útvaru podzemních vod, kdy je jeho kvantitativní i chemický stav přinejmenším dobrý.

- **Upřesnění a stanovení bližších podmínek, ale i výjimek § 23a VZ**
 - Uplatnit se mohou i pro ZCHÚ, CHOPAV, Och. Pásm., Citl. Obl., Zran. Obl., atd. § 23a odst. 1 písm. c) VZ
 - Pozor na výjimky z dobrého stavu vod či eko potenciálu v § 23a odst. 8 a 9 VZ!

Vlastnický režim

□ Vlastnický režim vod:

- **Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku**, na němž nebo pod nímž se vyskytují; práva k těmto vodám upravuje tento zákon.
- Za povrchové a podzemní vody **se nepovažují** vody, které byly z těchto vod odebrány.

□ Odebrání z přírodního prostředí

□ -> viz nakládání s vodami

Kategorizace vod

□ Kategorizace vod

□ Dle výskytu **Povrchové x Podzemní**

□ Dle vlastností (+ vztah k jiné právní úpravě) **Odpadní x Minerální x Důlní x Vyhrazené nerosty x přírodní léčivé zdroje**

□ Dle dalších parametrů **Pitná x Balená x Kojenecká x Užitková(šedá) x Teplá x Studená x Sladká x Slaná**

Kategorizace vod

Další vody dle vlastností

- Odpadní vody **§ 2 odst. 2 písm. a) OdpZ a § 38 VZ**
- Vyhrazené nerosty **§ 4 odst. 1 VZ** – vody, ze kterých lze získat vyhrazený nerost (Horní zákon)
- Důlní vody **§ 4 odst. 2 VZ + § 40 HZ**
- Přírodní léčivé zdroje **§ 4 odst. 1 VZ + § 2 odst. 1 lázeňského zákona** – minerální vody + peloidy (rašelina, bahno)

Vodní útvar

- **Vodní útvar:** ...vymezené významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu. Vodní útvary se člení na útvary povrchových vod a útvary podzemních vod.

Vodní dílo

□ **Vodní dílo:** „...stavby, které slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem.“

+negativní vymezení vodních děl

□ V pochybnostech rozhodne místní vodoprávní úřad

Povodí

□ **Povodí:** ...území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků a případně i jezer do moře v jediném vyústění, ústí nebo deltě vodního toku.

□ Mezinárodní povodí § 24 odst. 1 VZ – Labe, Odra, Dunaj

□ Povodí v ČR (státní podniky) – zákon č. 305/2000 Sb. – Labe, Morava, Odra, Ohře, Vltava

□ **Dílčí povodí:** ...území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků a případně i jezer do určitého místa vodního toku (obvykle jezero nebo soutok řek).

Vodní tok

- **Vodní tok:** ...*povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých. Jejich součástí jsou i vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky.*
- **Správa vodních toků:** Významné vodní toky (s.p.) x Drobné vodní toky (Lesy ČR, s.p.)

Sucho

- **Sucho**: „...hydrologické sucho jako výkyv hydrologického cyklu, který vzniká zejména v důsledku deficitu srážek a projevuje se poklesem průtoků ve vodních tocích a hladiny podzemních vod.“
- **Stav nedostatku vody**: „...dočasný stav s možným dopadem na základní lidské potřeby, hospodářskou činnost a životní prostředí, kdy v důsledku sucha požadavky na užívání vod převyšují dostupné zdroje vod, a je nezbytné omezovat hospodaření s vodou a provádět další opatření.“

Povodeň

□ **Povodeň** : „...přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody.

Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod....“

Přímé
nástroje

Nepřímé
nástroje

Přímé
aktivity státu

Dobrovolně
(převzaté)
závazky

Přímé nástroje

Přímé právní nástroje

- Všeobecné nástroje prevence
- Limity znečišťování a znečištění
- Požadované technologie
- Administrativní nástroje (souhlasy, povolení, stanoviska)
- Zákazy/příkazy (povinnosti subjektů)
- Odpovědnostní nástroje
- Plošné mechanismy ochrany
- Koncepční nástroje
- Pravidla pro odstraňování protiprávních stavů
- Institucionální

Administrativní

Nakládání s vodami

```
graph LR; A[Nakládání s vodami] --- B[Obecné nakládání]; A --- C[S povolením];
```

Obecné
nakládání

S povolením

Administrativní – Obecné nakládání s vodami

- Každý může na vlastní nebezpečí **bez povolení nebo souhlasu** vodoprávního úřadu **odebírat povrchové vody** nebo s nimi jinak nakládat **pro vlastní potřebu**, není-li k tomu třeba **zvláštního technického zařízení**.
- Při obecném nakládání s povrchovými vodami **se nesmí ohrožovat jakost** nebo **zdravotní nezávadnost vod**, **narušovat přírodní prostředí**, **zhoršovat odtokové poměry**, **poškozovat břehy**, vodní díla a zařízení, zařízení pro chov ryb a porušovat práva a právem chráněné zájmy jiných.
- **ALE:** Vodoprávní úřad **může omezit** pomocí OOP
- § 7 užívání povrchových vod k plavbě

Zvláštní technická zařízení dle judikatury:

Požerák (typ výpustě rybníka) dle MS v Praze,
čj.10 A 166/2013-36

Železná trubka využívající gravitaci (jednoduché technické
zařízení) dle MS v Praze, č.j. 9 A 241/2015-36

Administrativní – *Nakládání s vodami s povolením*

- Správní řízení
- Vede vodoprávní úřad
- Určité činnosti nepotřebují povolení dle VZ, ale podle jiných předpisů ANO!
 - § 14 odst. 1 písm. a) VZ návaznost na ZOPK

Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami

(1) Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami (dále jen "povolení k nakládání s vodami") je třeba

a) jde-li o povrchové vody a nejde-li při tom o obecné nakládání s nimi

1. k jejich odběru,
2. k jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci,
3. k využívání jejich energetického potenciálu,
4. k užívání těchto vod pro chov ryb nebo vodní drůbeže, popřípadě jiných vodních živočichů, za účelem podnikání,
5. k jinému nakládání s nimi,

b) jde-li o podzemní vody

1. k jejich odběru,
2. k jejich akumulaci,
3. k jejich čerpání za účelem snižování jejich hladiny,
4. k umělému obohacování podzemních zdrojů vod povrchovou vodou,
5. k jinému nakládání s nimi,

c) k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních,

d) k čerpání povrchových nebo podzemních vod a jejich následnému vypouštění do těchto vod za účelem získání tepelné energie,

e) k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění, pokud nejde o činnost prováděnou na základě povolení podle zákona o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě^{7b)},

f) k užívání důlní vody jako náhradního zdroje podle zvláštního zákona^{1a)}.

(2) Povolení k nakládání s vodami se vydává fyzickým nebo právnickým osobám k jejich žádosti. Fyzická nebo právnická osoba, která má platné povolení k nakládání s vodami podle odstavce 1 nebo podle předchozích předpisů (dále jen "oprávněný") je oprávněna nakládat s vodami v rozsahu a k účelu po dobu uvedenou v platném povolení.

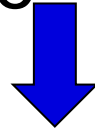
Administrativní – Vyjádření

- § 18 VZ
- K budoucímu záměru či činnosti
 - Povaha předběžné informace
- Není rozhodnutí ve správním řízení
- Nenahrazuje povolení či souhlas

§ 139 SŘ předběžná
informace

Administrativní – Závazná stanoviska

Ve správních řízeních podle úkon na základě ZS VPÚ

Ize vydat rozhodnutí či učinit jiný

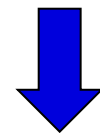
ZOPK

HZ

O hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě

ZS se vydá, pokud se nevydává souhlas dle § 17 VZ

ALE! Pokud JES -> ZS se nevydá

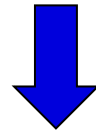
Pozor!

Pokud by došlo ke zhoršení dobrého stavu vod -> nutná výjimka dle § 23a odst. 8 VZ

Administrativní – souhlas

□ Souhlas je závazný pro příslušné orgány při postupu podle zvláštních zákonů (př. StZ) k odst. 1

□ ALE JES § 17 odst. 7 -> souhlas se nevydává

Pozor!

□ *Vodoprávní úřad před vydáním souhlasu podle odstavce 1 posoudí možnost zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo stavu útvaru podzemní vody.[...]. **Dojde-li k závěru, že provedení záměru může vést ke zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo ke zhoršení stavu útvaru podzemní vody nebo znemožnění dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo dobrého stavu útvaru podzemní vody, upozorní žadatele, že bez výjimky podle § 23a odst. 8 není možné záměr povolit ani provést a že bez této výjimky nelze souhlas podle odstavce 1 vydat.***

(1) Souhlas vodoprávního úřadu je třeba ke stavbám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení podle tohoto zákona, které však mohou ovlivnit vodní poměry, a to

a) ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících, pokud tyto stavby a zařízení ovlivní vodní poměry,

b) ke zřizování dálkových potrubí a stavbám umožňujícím podzemní skladování látek v zemských dutinách, jakož i ke skladům, skládkám, popřípadě nádržím, pokud provoz uvedených staveb a skládek může významně ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod,

c) ke stavbám, k těžbě nerostů nebo k terénním úpravám v záplavových územích; ustanovení § 67 tím není dotčeno,

d) ke stavbám ve vzdálenosti do 15 m od vzdušné paty ochranné hráze vodního toku,

e) ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů,

f) k úložným místům pro nakládání s těžebním odpadem nebo k rozhodnutí o povinnosti shromažďovat a upravovat znečištěnou vodu a průsaky podle jiného právního předpisu^{10b)},

g) k vrtům pro využívání energetického potenciálu podzemních vod, z nichž se neodebírá nebo nečerpá podzemní voda; nestanoví-li tento zákon jinak, vodoprávní úřad může v řízení o udělení tohoto souhlasu žadateli uložit, aby mu předložil vyjádření osoby s odbornou způsobilostí⁸⁾,

h) k ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur podle jiného právního předpisu⁴⁹⁾, nebo

i) ke geologickým pracím spojeným se zásahem do pozemku, jejichž cílem je následné využití průzkumného díla na stavbu k jímání podzemní vody nebo pro vrty pro využívání energetického potenciálu podzemních vod.

(2) K žádosti o souhlas k vrtům podle odstavce 1 písm. g) nebo geologickým pracím podle odstavce 1 písm. i) v ochranném pásmu stanoveném podle lázeňského zákona žadatel předloží vyjádření osoby s odbornou způsobilostí podle zákona o geologických pracích⁸⁾.

(3) Vyplývá-li to z povahy věci, může vodoprávní úřad v souhlasu stanovit podmínky i dobu, po kterou se souhlas uděluje.

Administrativní – Výjimky dle § 23a odst. 8

- Výjimka pro záměry, které by vedly ke zhoršení či znemožnění dosažení:
 - dobrého stavu potenciálu útvaru povrchových vod nebo podzemních vod
 - dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchových vod nebo podzemních vod
- Rozhoduje KÚ
- Souvislost s:
 - ZS (§ 104 odst. 3 VZ)
 - JES (§ 104 odst. 4 VZ)
 - Souhlas (§ 17 odst. 6 VZ)
 - Vodoprávní řízení (§ 115 odst. 20 VZ)
- Judikatura SDEU! + NSS
 - Např. sp. zn. 9 As 23/2021

Vztah ke směrnici 2000/60!
=
Unijní význam

Pojem „zhoršení stavu“ útvaru povrchové vody, který je uveden v čl. 4 odst. 1 písm. a) bodu i) směrnice 2000/60, musí být vykládán v tom smyslu, že o zhoršení se jedná tehdy, jakmile se stav alespoň jedné z kvalitativních složek ve smyslu přílohy V této směrnice zhorší o jednu třídu, i když toto zhoršení nevede k celkově horšímu zařazení útvaru povrchové vody. Pokud se však dotyčná kvalitativní složka ve smyslu této přílohy již nachází v nejnižší třídě, jakékoli zhoršení této složky představuje „zhoršení stavu“ útvaru povrchové vody ve smyslu tohoto čl. 4 odst. 1 písm. a) bodu i).

C-461/13, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV

Administrativní – Stavební povolení

□ § 15 – § 15c zrušeny

□ Pozor na § 55a-55c

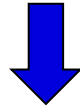
□ Tzn. speciální režimy povolování, ohlašování a odstraňování vodních děl

Vodní díla – Povolování záměru

- **Při povolování záměru vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstranění musí být součástí žádosti podle zvláštního zákona stanovisko správce povodí**
- Při povolování záměru vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstranění musí být zohledněna ochrana vodních a na vodu vázaných ekosystémů. Vodní díla nesmějí vytvářet bariéry pohybu ryb a vodních živočichů v obou směrech vodního toku. To neplatí v případech
- Stavební úřad může v rozhodnutí o žádosti o povolení záměru vodního díla uložit stavebníkovi povinnost předložit provozní řád vodního díla spolu s žádostí o vydání kolaudačního rozhodnutí.

Vodní díla – Povolování záměru

☐ Vodoprávní úřady § 104 odst. 2 písm. e) i stavební úřady

☐ § 107a – speciální pravomoci

Vodoprávní řízení

§ 115

Obecné vodoprávní úřady

- Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupují vodoprávní úřady při řízení o věcech upravených vodním zákonem podle stavebního zákona, jde-li o rozhodování týkající se vodních děl a vodohospodářských úprav.

Účastníci:

- Účastníkem řízení jsou též obce, v jejichž územním obvodu může dojít rozhodnutím vodoprávního úřadu k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí, pokud tento zákon nestanoví jinak
- Účastníkem řízení je též správce vodního toku v případech, kdy se řízení dotýká vodního toku.
- Spolky odst. 6 – obecné podmínky; odst. 7 – navazující řízení EIA (viz účastenství)

Vodoprávní řízení

Změna vydaného rozhodnutí

- Vyskytnou-li se nové rozhodné skutečnosti, může vodoprávní úřad v novém vodoprávním řízení měnit, popřípadě rušit i jiná svá rozhodnutí vydaná v souvislosti s povolením, které bylo změněno nebo zrušeno.
- Náklady na znalecké posudky, kterých je třeba ve vodoprávním řízení zahájeném z podnětu žadatele o povolení, popřípadě souhlas podle tohoto zákona, hradí žadatel.
- Na vydání, změnu, zrušení nebo zánik jiného rozhodnutí vodoprávního úřadu než povolení k nakládání s vodami se použijí ustanovení § 12 a 13 obdobně.

Koncepční/plánovací

- Rámcové dokumenty vymezující cíle ochrany a směřování politiky
- Obecné cíle:
 - ochrana vody jako složky životního prostředí
 - snížení nepříznivých účinků povodní a sucha
 - udržitelné užívání vodních zdrojů, zejména pro účely zásobování pitnou vodou
- Vazba na cíle ochrany dle § 23a a násl. VZ
- Státní politika ŽP do roku 2030 s výhledem do roku 2050
 - Strategické a specifické cíle pro ochranu vod (dostupnost a jakost)

Koncepční/plánovací

Plány povodí

- Mezinárodní plány povodí (Labe, Odra, Dunaj) – mezinárodní komise MŽP+MZe
- Národní plány povodí (Labe, Odra, Dunaj) – schvaluje vláda, ale **vydává MZe jako OOP**
- Plány dílčích povodí – pořizuje správce toku a schvaluje kraj
- Podklad pro výkon veřejné správy

Plány pro zvládnutí povodňových rizik

- Labe, Odra, Dunaj vydává MŽP jako OOP
- Podklad pro výkon veřejné správy

Programy opatření

Koncepční/plánovací

Povodňové plány

- ČR, kraje, OÚRP, obce + vlastníci pozemků

Plány pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody

- Území kraje a ČR
- Zákonem není stanovena forma
- Podklad pro některé činnosti VS

Limity znečištění

- **Nařízení vlády č. 401/2015 Sb.**, o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech
- **Nařízení vlády č. 57/2016 Sb.**, o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- **Vyhláška č. 328/2018 Sb.**, o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových

Plošné – Územní ochrana

- § 28 VZ – Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
- § 28a VZ – Území chráněná pro akumulaci povrchových vod
- § 30 VZ – Ochranná pásma vodních zdrojů
- § 32 VZ – Citlivé oblasti
- § 33 VZ – Zranitelné oblasti
- § 34 VZ – Povrchové vody využívané ke koupání
- § 35 VZ – Oblasti pro podporu života ryb
- § 66 VZ – Záplavová území
- § 68 VZ – Území určená k řízeným rozlivům povodní

Plošné – CHOPAV

- Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod
- Vyhlášeny nařízením vlády
- Zakázané činnosti:
 - zmenšovat rozsah lesních pozemků,
 - odvodňovat lesní pozemky,
 - odvodňovat zemědělské pozemky...
- MŽP může udělit výjimku↑ se souhlasem vlády
- Pokud vlastníková vznikne škoda zákazem↑ -> nárok na úhradu

Plošné – ÚCHAPV

- Plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha
- Omezení umístování staveb/provádění činností/změny využití
- Vymezení pomocí generelu pořizuje MZe po dohodě s MŽP
- Podklad pro návrh PÚR a ÚPD

Plošné – Ochranná pásma

- K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody
- Vodoprávní úřad stanoví ochranná pásma OOP
- Je veřejným zájmem
- I. a II. stupeň

Plošné – Ochranná pásma

I. stupeň ochrany

- zakázán vstup a vjezd

I. a II. stupeň ochrany

- zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje

OOP o stanovení/změně OP

- Definiuje které činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje nelze v tomto pásmu provádět

Náhrada

- Za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů náleží vlastníkům nebo nájemcům nebo pachtýřům těchto pozemků a staveb náhrada*

Plošné – Záplavová území

- Mohou být zaplavena vodou při přirozené povodni
- Stanovuje VÚ na návrh správce povodí, forma: OOP
- Podle nebezpečnosti povodňových průtoků se stanoví aktivní zóny
 - V aktivní zóně se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby, ale výjimky
 - Další zákazy: skladovat odplavitelný materiál, zřizovat oplocení, zřizovat tábory/kempy atd.
 - Mimo aktivní zónu se v rámci OOP stanoví další omezující podmínky

Pozor na pojištění nemovitosti
– IV. zóna = nepojistitelnost

Plošné

Citlivé oblasti

- Vymezeny nařízením vlády č. 401/2015 Sb.,
- § 15 odst. 1 - Všechny útvary povrchových vod na území ČR se vymezují jako citlivé oblasti.

Zranitelné oblasti

- Oblasti kde se vykytují povrchové nebo podzemní vody + koncentrace dusičnanů
- Nařízení č. 262/2012 Sb.

Vody ke koupání

- Návaznost na č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Evidenční

Vodoprávní evidence

- Správní orgány a orgány územní samosprávy mají povinnost vést evidenci vybraných správních aktů (ISA, OOP atd.) k nimž daly souhlas dle VZ
- Povinnost i pro správce povodí

Evidence vybraných vodních děl v katastru nemovitostí

Další evidence

Organizační – přehled

- Ústřední vodoprávní úřady (vrchní vodoprávní dozor):
 - Ministerstvo životního prostředí
 - Ministerstvo zemědělství
- Další ministerstva: zdravotnictví, dopravy, obrany, vnitra

- Vodoprávní úřady:
 - Krajské úřady
 - Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
 - Obecní úřady a újezdní úřady

Organizační

□ **Správa povodí (státní podniky)**

- Mezinárodní povodí § 24 odst. 1 VZ – Labe, Odra, Dunaj

- Organizačně se mohou překrývat
- Odlišná oprávnění
- Vodoprávní řízení!

□ **Správa vodních toků: Významné vodní toky (s.p.) x Drobné vodní toky (Lesy ČR, s.p.)**

- *Povodí v ČR (státní podniky) – zákon č. 305/2000 Sb. – Labe, Morava, Odra, Ohře, Vltava*

Organizační – MŽP x MZe

- Vrchní vodoprávní dozor (§ 111) – kontrola ČIŽP a vodoprávních úřadů, jak provádějí vodní předpisy

- MZe (§ 108 odst. 1 VZ):
 - Orgán pro vodní hospodářství
 - Vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu, pokud VZ nestanoví jinak

- MŽP (§ 108 odst. 3 VZ):
 - Ochrana přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod

Organizační – Dozor

ČIŽP + vodoprávní úřady:

- Kontrola dodržování ustanovení VZ a předpisů podle něho vydaných
- Ukládání opatření k odstranění zjištěných závad
- Kontrola dodržování rozhodnutí a opatření obecné povahy vydaných vodoprávními úřady
- Vynucování práv a povinností – překryv kompetencí?

OÚORP, krajské úřady:

- Dozor nad vodními díly, jejichž stav by mohl ohrozit bezpečnost osob a nebo majetku
- Kontrola správních aktů vydaných komisemi pro sucho (+ MŽP)

Sankční (odpovědnostní)

Trestněprávní

- Poškození/ohrožení ŽP (§ 293, § 294), ohrožení vodního zdroje (§ 294a), Neoprávněné vypouštění znečišťujících látek (§ 297), poškození chráněných částí přírody (§ 301 - mj. významný krajinný prvek – vodní tok, rybník, jezero), obecné ohrožení (§ 272, § 273)

Správněprávní

- Přestupky (§ 116 a násl. VZ)
- Přestupkový zákon č. 250/2016 Sb. + SŘ

Soukromoprávní

- § 29 VZ – náhrada za ztrátu podzemní vody
- Občanský zákoník

Odpovědnost za ekologickou újmu

- Zákon č. 167/2008 Sb.
- Zákon č. 17/1992 Sb.

+ nápravná opatření

ČIŽP x Vodoprávní úřad

Nepřímé nástroje

Nepřímé (ekonomické)

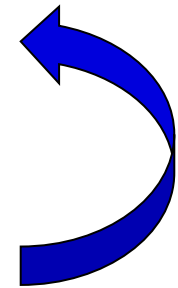
- Poplatky a platby
- Finanční prostředky k úhradě výdajů na opatření ve veřejném zájmu (§ 102 VZ)
- Krajský fond pro financování naléhavých nápravných opatření (§ 42 odst. 4 VZ)
- Daňová zvýhodnění
- Dotace

Nepřímé (ekonomické) – Poplatky a platby

- Poplatek za odebrané množství podzemní vody
- Poplatek za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí

Poplatek za odběr povrchové vody

Další instituty

Další instituty – Odpadní vody

- Vody, které mají změněnou jakost (složení a teplotu) a použité v:
 - obytných
 - průmyslových
 - zemědělských
 - zdravotnických a jiných stavbách
 - Zařízeních a dopravních prostředcích
- Nebo i vody odtékající z↑ a mohou ohrozit jakost vod
- Obecný zákaz přímého vypouštění odpadních vod do vod podzemních, ale výjimky (§ 38 odst. 9 VZ)
- Vyhláška č. 328/2018 Sb.

Další instituty – Havárie

Vztah k ekologické
Újmě (167/2008)!

- Mimořádné zhoršení nebo mimořádné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod
- Vždy havárie, když:
 - Ropné látky
 - Zvlášť nebezpečné závadné látky
 - Radioaktivní zářiči a radioaktivní odpady
 - Zasažen CHOPAV
 - Zasaženo ochranné pásmo
- **DZ:** „*Za závažné ohrožení jakosti vod je třeba považovat i případy vniknutí závadných látek do prostředí, které souvisí s povrchovou nebo podzemní vodou“*
- Specifické povinnosti pro původce

Speciální režim:
mimořádný rozsah

Další instituty – Opatření k nápravě

- Odstranění následků havárie, nedovoleného vypouštění odpadních vod nebo nedovolené nakládání se závadnými látkami
- Vodoprávní úřad nebo ČIŽP uloží provést opatření k nápravě závadného stavu:
 - Původci havárie
 - Osobě, která porušila povinnosti k ochraně vod
- V případě prodlení či neplnění opatření, orgány zabezpečí samy na náklady ↑
- Kraj zřizuje zvláštní účet doplňovaný do 10M Kč
 - Z účtu lze hradit i ekologickou újmu dle z.č. 167/2008 Sb.

Další instituty – Povodně

- § 63 a násl. VZ - [Definice](#) a [koncepční](#) nástroje viz výše
- Druhy povodní:
 - Přírozená povodeň - Přírodní jevy (dešťové srážky, chody ledů atd.)
 - Zvláštní povodeň - Porucha vodního díla, kritická situace na vodním díle atd.
- Povodňové stupně I-III
- Ochrana před povodněmi
 - činnosti a opatření k předcházení a zvládnutí povodňového rizika v ohroženém území
- Přípravná opatření x opatření prováděná při nebezpečí a při povodni x opatření po povodni
- Specifické orgány mimo a během povodně (komise)

Další instituty – Sucho

- § 87a a násl. VZ - [Definice](#) a [koncepční nástroje](#) viz výše

- Orgány pro sucho:
 - Vodoprávní úřady
 - Ústřední a krajská komise pro sucho
 - [ČHMÚ](#) – předpovědní služba pro sucho ([HAMR](#))

- Krajský úřad vyhláší stav nedostatku vody
 - Vyhlášením se může pozastavit vykonatelnost/účinnost některých opatření vydaných vodoprávním úřadem při zvládnání sucha

§ 87k

(1) Krajská nebo ústřední komise pro sucho při stavu nedostatku vody vydává na dobu nezbytně nutnou opatření podle povahy věci rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy, ve kterých

- a)** obecné nakládání s povrchovými vodami bez náhrady upraví, omezí nebo zakáže,
- b)** povolená nakládání s vodami bez náhrady upraví, omezí nebo zakáže,
- c)** omezí užívání pitné vody z vodovodu pro veřejnou potřebu,
- d)** uloží vlastníkovi vodního díla mimořádnou manipulaci na vodním díle nad rámec schváleného manipulačního řádu,
- e)** nařídí vlastníkovi technického zařízení, které slouží pro odběr ze záložního zdroje vody, jeho zprovoznění, pokud je to technicky možné tak, aby bylo možné tento záložní zdroj vody využít,
- f)** upraví minimální zůstatkový průtok nebo minimální hladinu podzemních vod stanovené v povolení k nakládání s vodami, nebo stanoví minimální zůstatkový průtok nebo minimální hladinu podzemních vod,
- g)** nařídí vlastníkovi potřebného vodohospodářského zařízení jeho zprovoznění a poskytnutí k řešení stavu nedostatku vody, pokud je to technicky možné, nebo
- h)** nařídí mimořádné sledování množství a jakosti vod.

Přesahy do jiných zákonů - ZOPK

- Významné krajinné prvky [§ 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb.]
 - Vodní toky
 - Rybníky
 - Jezera
 - Údolní nivy
- Územní systém ekologické stability
- Zvláště chráněná území
- Natura 2000

Přesahy do jiných zákonů

- Lesní zákon (č. 289/2015 Sb.)
 - Vodoochranná funkce lesa
 - Meliorace a hrazení bystřin v lesích § 35

- Pozemkové úpravy (č. 139/2002 Sb.)
 - Vodohospodářské opatření § 9 odst. 8 a 9

- Veřejné zdraví (č. 258/2000 Sb.)
 - Koupaliště, bazény a sauny
 - Šedá/užitková voda

- Stavební zákon + JES
 - Vodní díla

Děkuji za pozornost!

Jiri.Vodicka@law.muni.cz

Zdroje

- Jančářová, I: Základy práva životního prostředí pro bakaláře, MU, 2020
- Průchová, Ivana, Hanák, Jakub a kolektiv. Voda v právních vztazích, MU Brno 2014,